

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 8/18
Luksemburg, 25 stycznia 2018 r.

Wyrok w sprawie C-473/16
F / Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

Osoba ubiegająca się o azyl nie może zostać poddana testom psychologicznym służącym ustaleniu jej orientacji seksualnej

Przeprowadzenie takich testów stanowi bowiem nieproporcjonalną ingerencję w życie prywatne wnioskodawcy

W kwietniu 2015 r. obywatel nigeryjski zwrócił się do organów węgierskich z wnioskiem o udzielenie azylu, motywując to tym, że ze względu na swój homoseksualizm obawia się prześladowania w swoim państwie pochodzenia. Chociaż organy te stwierdziły, że jego oświadczenia nie zawierają sprzeczności, powołały się na opinię biegłego psychologa, o której sporządzenie zwróciły się w celu zbadania osobowości wnioskodawcy, a której ustalenia nie potwierdziły jego oświadczeń odnoszących się do jego orientacji seksualnej, i na tej podstawie oddaliły jego wniosek.

Wspomniany wnioskodawca zaskarżył tę decyzję do sądów węgierskich, podnosząc w szczególności, że przeprowadzenie testów psychologicznych na potrzeby sporządzenia wspomnianej opinii poważnie naruszało jego prawa podstawowe oraz nie pozwalało na ocenę prawdziwości jego oświadczeń odnoszących się do jego orientacji seksualnej.

Rozpoznający sprawę Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (sąd administracyjny i pracy w Segedynie, Węgry) zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości o rozstrzygnięcie, czy organy węgierskie mogły dokonać oceny oświadczeń osoby ubiegającej się o azyl odnoszących się do jej orientacji seksualnej, posiłkując się w tym celu opinią biegłego psychologa. W razie gdyby Trybunał stwierdził, że nie miały one takiego prawa, sąd węgierski zmierza do ustalenia, jakimi ewentualnie możliwościami dysponują organy krajowe w celu zbadania wiarygodności oświadczeń zawartych we wniosku o udzielenie azylu uzasadnionym obawą przed prześladowaniem ze względu na orientację seksualną.

W dzisiejszym wyroku Trybunał stwierdził najpierw, że dyrektywa w sprawie warunków nadawania statusu uchodźcy¹ **pozwala organom krajowym**, w ramach rozpatrywania wniosku o udzielenie azylu, **na zwrócenie się do biegłego o sporządzenie opinii** w celu dokładniejszego ustalenia, czy wnioskodawca rzeczywiście potrzebuje ochrony międzynarodowej. Niemniej jednak **szczegółowe zasady regulujące sposoby sporządzania takiej opinii nie mogą naruszać praw podstawowych** zagwarantowanych w Kartce praw podstawowych Unii Europejskiej, takich jak prawo do poszanowania godności człowieka oraz prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego.

W tym kontekście nie można wykluczyć, że przy ocenie oświadczeń osoby ubiegającej się o azyl odnoszących się do jej orientacji seksualnej określone rodzaje opinii biegłych mogą być użyteczne na potrzeby oceny faktów i okoliczności przedstawionych we wniosku oraz mogą być sporządzone bez naruszania praw podstawowych wnioskodawcy. Trybunał podkreślił jednak w tym względzie, że w ramach oceny oświadczeń wnioskodawcy odnoszących się do jego orientacji seksualnej

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (Dz.U. 2011, L 337, s. 9).

krajowe organy i sądy **nie mogą opierać swoich rozstrzygnięć wyłącznie na ustaleniach zawartych w opinii biegłego oraz nie mogą być nimi związane.**

Trybunał stwierdził następnie, że w przypadku gdy o sporządzenie opinii biegłego psychologa w celu ustalenia rzeczywistej orientacji seksualnej osoby ubiegającej się o azyl występują organy krajowe odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku, osoba poddawana badaniu na potrzeby sporządzenia takiej opinii znajduje się w sytuacji, w której jej przyszłość bezpośrednio zależy od sposobu rozpatrzenia jej wniosku przez organ. Do tego ewentualna odmowa poddania się przez wnioskodawcę takim testom może stanowić istotny czynnik, na którym ów organ oprze ustalenie, czy wspomniana osoba wystarczająco uzasadniła swój wniosek.

W związku z tym nawet w przypadku gdy przeprowadzenie wspomnianych testów psychologicznych formalnie wymaga wyrażenia zgody przez zainteresowaną osobę, należy uznać, że wyrażenie owej zgody niekoniecznie musi mieć charakter swobodny, gdyż zgoda ta jest wymuszona okolicznościami, w jakich znajduje się osoba ubiegająca się o azyl. W takich okolicznościach tymczasem **sporządzenie opinii biegłego psychologa stanowi ingerencję w prawo do poszanowania życia prywatnego wspomnianej osoby.**

Odnosnie do kwestii, czy wspomniana ingerencja w życie prywatne może być uzasadniona koniecznością zebrania dowodów pozwalających na ustalenie, czy wnioskodawca rzeczywiście potrzebuje ochrony międzynarodowej, Trybunał podkreślił, że możliwość sporządzenia opinii można dopuścić tylko wówczas, gdy jest ona przygotowana w oparciu o wystarczająco wiarygodne metody, w której to kwestii Trybunał nie jest władny się wypowiadać, ale na co zwrócili uwagę Komisja i kilka rządów. Trybunał stwierdził ponadto, że **wpływ sporządzenia takiej opinii na życie prywatne jest nieproporcjonalny w stosunku do tego celu.** W ocenie Trybunału **owa ingerencja jest szczególnie poważna, gdyż dotyka ona najbardziej intymnych aspektów życia wnioskodawcy.**

Zdaniem Trybunału sporządzenie opinii biegłego psychologa służącej ustaleniu orientacji seksualnej osoby ubiegającej się o azyl **nie jest niezbędne** w celu oceny wiarygodności oświadczeń wnioskodawcy odnoszących się do jego orientacji seksualnej. Trybunał podkreślił w tym względzie, że na gruncie dyrektywy, w sytuacji gdy oświadczenia wnioskodawcy odnoszące się do jego orientacji seksualnej nie są poparte żadnymi dokumentami, **organ krajowy, który musi zatrudniać wykwalifikowanych pracowników, może się między innymi oprzeć na spójności i wiarygodności oświadczeń zainteresowanej osoby.** Dodatkowo wiarygodność takiej opinii jest w najlepszym razie ograniczona, w związku z czym można wątpić, czy jej sporządzenie na potrzeby oceny wiarygodności oświadczeń osoby ubiegającej się o azyl jest w ogóle użyteczne, w szczególności gdy, jak w rozpatrywanej sprawie, oświadczenia wnioskodawcy pozbawione są sprzeczności.

W tych okolicznościach Trybunał doszedł do wniosku, że **sporządzenie opinii biegłego psychologa dla potrzeb ustalenia rzeczywistej orientacji seksualnej osoby ubiegającej się o azyl jest niezgodne z dyrektywą interpretowaną w świetle postanowień Karty².**

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106

² Art. 7.